

Adviezen betreffende Wetsvoorstel tot instelling van een nieuw fiscaal en sociaal mechanisme voor werknemersaandeelhouderschap, Nr. 3184

Pagina
1/3

7 juni 2023

Adviezen van dr. Kevin Spiritus, universitair docent Publieke Economie aan Erasmus School of Economics, Rotterdam, Nederland.

Samenvatting van het wetsvoorstel:

1. De auteurs stellen voor om de fiscaliteit te hervormen voor werkgevers die aandelen aanbieden aan hun werknemers tegen een verlaagde prijs. Het voorstel is om deze verloningen niet onmiddellijk te belasten bij toekenning, maar het toegekende voordeel te belasten bij uitstap aan een gunsttarief van 10%. Deze verloningen zouden geheel worden vrijgesteld van sociale bijdragen.
2. De huidige gunsttarieven zijn minder genereus en hebben een beperkter toepassingsgebied. Bovendien is er onmiddellijk bij de toekenning van de verloning een belasting verschuldigd, wat zou kunnen leiden tot liquiditeitsproblemen.
3. De auteurs argumenteren dat werknemersaandeelhouderschap helpt om de belangen van de werknemers en de aandeelhouders op elkaar af te stemmen. Als aandeelhouders kunnen de werknemers bovendien delen in de door hen gecreëerde waarde, en zij krijgen stemrecht in verhouding met hun participatie.

Bedenkingen bij het wetsvoorstel:

4. De aangehaalde voordelen van het werknemersaandeelhouderschap zijn geen voldoende reden voor een fiscale stimulus. De reden is als volgt. Als zowel werkgevers als werknemers voordeel halen uit werknemersaandeelhouderschap, dan zijn zij het best geplaatst om zelf in te schatten hoe groot deze voordelen zijn. De werkgevers en de werknemers komen tot een verloningspakket dat de kosten en de baten voor beide partijen weerspiegelt. Er is geen reden waarom de overheid betere informatie zou hebben dan de individuele bedrijven en werknemers. Er is dus geen reden waarom de overheid zou moeten ingrijpen in de overeenkomst die wordt gesloten tussen beide partijen.
5. Als evenwel verloningen in de vorm van werknemersparticipaties worden belast aan een lager tarief dan het arbeidsinkomen, dan komt de overheid effectief tussen in het onderhandelingsproces tussen werkgevers en werknemers. Dit leidt tot een verlies van economische welvaart. Immers, op basis van hun eigen rationele afweging van de kosten en de baten in de samenstelling van het verloningspakket, zouden de partijen liever een kleiner deel van het verloningspakket laten bestaan uit bedrijfsparticipaties.

6. De auteurs verwijzen naar voordelen voor de bredere economie van een “ecosysteem van startups en kmo’s”. Er zijn inderdaad redenen om innovatie fiscaal te stimuleren. Het voorliggende wetsvoorstel smeert evenwel de middelen te breed uit om kosteneffectief innovatie aan te moedigen. Bovendien zullen ook minder innovatieve vennootschappen gebruik maken van het systeem, louter om de belastingen te drukken. Er bestaan gerichtere instrumenten om innovatie te stimuleren, zoals bijvoorbeeld de bestaande vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers en de bestaande ondersteuning voor jonge groei-bedrijven.
7. De auteurs verwijzen naar de hoge lasten op arbeid. Men lost dit probleem evenwel niet op door bijkomende uitzonderingen toe te voegen aan het systeem. De gederfde inkomsten moeten elders worden goedge maakt door belastingbetalers, met economische welvaartskosten als gevolg. Dit laatste argument geldt ook bij een lager overheidsbudget. Compenseert men de gederfde inkomsten niet, dan stijgt de schuld van de overheid.
8. Het is beter om een neutraler belastingsysteem te hebben zonder uitzonderingen, maar globaal lagere tarieven, om de volgende redenen:
  - i. Een neutraler belastingsysteem respecteert de keuzes die individuele economische agenten maken op basis van de informatie die zij ter beschikking hebben, en leidt zo tot een doelmatiger inzet van arbeid en kapitaal.
  - ii. Bovendien kan men argumenteren dat het toekennen van voordelen aan kleine doelgroepen indruist tegen het principe van horizontale rechtvaardigheid in het belastingsysteem. Het principe van horizontale rechtvaardigheid stelt dat individuen met een gelijke draagkracht een gelijke belasting zouden moeten betalen.
9. Gezien het erg lage voorgestelde tarief (10% bij uitstap en geen sociale bijdragen), bestaat een prikkel om een zeer groot deel van het verloningspakket uit te keren in de vorm van werknemersparticipaties. De auteurs zijn zich hiervan bewust en stellen dat het slechts om een bijkomende verloning kan gaan. Het is evenwel onduidelijk hoe sterk deze beperking werkelijk is. Indien slechts een klein deel van de verloning mag worden uitgekeerd in de vorm van werknemersparticipaties, dan vervalt het liquiditeitsargument dat de werknemers de belasting niet onmiddellijk bij de ontvangst van de verloning zouden kunnen betalen.
10. Betreffende het tijdstip van de belastingheffing zijn er twee opties die bij benadering leiden tot bovengenoemde neutraliteit:
  - optie a. Men bepaalt de verschuldigde belasting onmiddellijk bij toekenning van het verloningspakket. Daarbij moet de waarde van de toegekende verloning zo goed mogelijk worden vastgesteld, rekening houdend met het risico betreffende de uiteindelijke waarde bij uitstap. Op de waarde bij toekenning van de aandelen zijn dan sociale bijdragen verschuldigd, en ze wordt progressief belast samen met de rest van het verloningspakket. Vanaf dat moment worden de werknemersparticipaties beschouwd als effecten in het bezit van de werknemer, en worden geassocieerde kapitaalinkomens belast aan het tarief van de roerende voorheffing (inclusief dividenden en waardenschommelingen).
  - optie b. Men heft geen belasting bij toekenning van de aandelen, maar men belast de gerealiseerde waarde van het verloningspakket bij uitstap. Op deze waarde zijn sociale bijdragen verschuldigd, en de waarde wordt progressief belast samen met de rest van het verloningspakket. Deze optie is minder nadelig

voor de werknemer dan men zou kunnen vermoeden. Hoge waarderingen bij uitstap worden weliswaar belast aan een hoger tarief. Maar een tegenvallende waardering bij uitstap zal, indien de werknemer zich in een hoge belastingschijf bevindt, leiden tot een grotere vermindering van de uiteindelijk verschuldigde belasting. Bij deze optie neemt de overheid een deel van het risico over van de werknemers. Een nadeel van deze optie is dat een prikkel ontstaat om de uitstap uit te stellen teneinde een belastingheffing te voorkomen.

Conclusies

Als de overheid de verschillende componenten van het verloningspakket op een andere manier belast, dan grijpt ze effectief in in de samenstelling van het verloningspakket. Er is evenwel geen goede reden om aan te nemen dat werkgevers en werknemers niet zelf tot een goede samenstelling van het verloningspakket kunnen komen. Bovendien is het fiscaal stimuleren van werknemersaandeelhouderschap geen kosteneffectieve manier om innovatie aan te moedigen. Daarvoor bestaan er gericht, doelmatiger instrumenten. Daarnaast leiden kortingen voor specifieke componenten van het verloningspakket tot belastingontwijking en tot hogere belastingtarieven voor andere belastingbetalers. Dit alles leidt tot economische welvaartsverliezen. Ten slotte schaden kortingen voor specifieke componenten van het verloningspakket het principe van de horizontale rechtvaardigheid in het belastingsysteem.

Op basis van bovenstaande argumenten is te besluiten dat het geen goed idee is om alternatieve verloningen voordelig te belasten. Het is beter om alle verloningen voor arbeid samen aan dezelfde progressieve tarieven te belasten, sociale bijdragen te heffen op het gehele verloningspakket, en de globale tarieven te verlagen. Dit advies komt overeen met de aanbevelingen die de groep juristen en economen onder leiding van Mark Delanote voorstelden in hun visienota ter voorbereiding van een grondige fiscale hervorming.¹

Ik houd mij ter beschikking om verdere vragen te beantwoorden.

Dr. Kevin Spiritus
Universitair Docent

---

¹ Zie Delanote, M., 2022. Algemene visienota met betrekking tot de bredere fiscale hervorming. <https://financien.belgium.be/sites/default/files/beoess/Visienota%20def%2027%20juni%202022%20-%20nl.docx> (geraadpleegd 8 juni 2023).